

UOT 94 (479.24)

<https://doi.org/10.59849/2710-0820.2023.2.82>

Leyla Talışinski

Azərbaycan Tibb Universiteti,

tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Azərbaycan

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MÜASİR TƏHSİL SİSTEMİNİN QURULMASINDA ROLU (1993-2003)

Açar sözlər: Heydər Əliyev, təhsil müəssisələri, beynəlxalq konvensiyalar, Azərbaycan Tibb Universiteti, özəl tədris müəssisələri, məcburi köçkün və qaçqınlar.

Heydər Əliyev haqlı olaraq müasir Azərbaycanın yaradıcısı və memarı sayıla bilən ümummillə liderdir. Heydər Əliyevin fəaliyyəti o qədər zəngindir ki, onun araşdırılmasına daima ciddi ehtiyac duyulur. Müstəqil dövlət quruculuğu modelinin həyata keçirilməsi kontekstində Ümummillə lider Heydər Əliyevin zəngin siyasi və dövlət irsinin xüsusilə müasir tarixi reallıqlarda öyrənilməsi son dərəcə vacibdir.

H.Əliyevin siyasətində dövlətimizin möhkəmləndirilməsi üçün bir sıra prioritet istiqamətlər mövcud idi – iqtisadiyyatımızın, hərbi gücümüzün möhkəmləndirilməsi, eyni zamanda, sosial-mədəni sahənin də daima diqqət mərkəzində saxlanması idi. Bunun üçün o, çoxsaylı qərar və sərəncamlar qəbul etdirərək yeni qurulmuş dövlətimizi siyasi və iqtisadi böhrandan çıxarmağa çalışırdı. H.Əliyev uzaqgörən lider kimi gənc nəslin tərbiyəsinə və dünya standartlarına uyğun savad almasına böyük diqqət və önəm verirdi. Ulu Öndərin buna yönəlmiş tövsiyələri çox önəmli idi. Heydər Əliyev deyirdi: “Dövlət müstəqilliyinin xalqımıza bəxş etdiyi nemətlərdən biri də odur ki, biz artıq təhsil sistemimizi xalqımızın, millətimizin tarixinə, mənəviyyatına, ənənələrinə uyğun qururuq. Doğrudur, bu proses çox mürəkkəb prosesdir. Bu proses qısa müddətdə başa çata bilməyəcəkdir. Bu gün təhsil sahəsində çalışan bütün vətəndaşlara, müəllimlərə, təhsil sisteminin rəhbərlərinə müraciət edərək xahiş edirəm ki, onlar tezliklə təhsil sistemində işlərini müstəqil Azərbaycanın prinsipləri əsasında qurulmasına nail olsunlar” [1]. H.Əliyevin

bu tapşırıqları çox önəmliydi, çünki keçid dövrünü yaşayan Azərbaycanın təhsil sisteminin vəziyyəti 90-cı illərin əvvəllərində heç də ürəkaçan deyildi.

İqtisadi, siyasi və mənəvi həyatdakı ziddiyyətlər hökumətin qarşısında böyük çətinliklər qoyurdu. Təhsilə kifayət qədər vəsait ayırmaq hələ mümkün olmurdu. Yeni, müstəqil dövrə qədəm qoyan təhsil müəssisələrinin maddi bazası xeyli zəifləmişdir. Qarabağa daxil olan rayonlarımızın düşmən tərəfindən işğal zamanı yüzlərlə tədris müəssisəsi, o cümlədən 855 məktəbəqədər uşaq müəssisəsi, 693 ümumtəhsil məktəbi, 85 musiqi məktəbi, 4 texnikum və 1 ali məktəb binası düşmən əlinə keçmiş, qarət edilmiş, dağıdılmışdır. Digər tərəfdən, 90-cı illərin əvvəllərində zəif təşkilatçılıq və nəzarətsizlik üzündən bir çox məktəb binaları, sinif otaqları “zirək” işbazların əlinə keçmiş və başqa məqsədlər üçün istifadə olunurdu. Maddi vəziyyət ağır olduğundan minlərlə müəllim təhsil sistemini tərk etmiş, bəziləri isə xarici ölkələrə üz tutmağa məcbur olmuşdular.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının rəhbərliyi qarşısında mühüm vəzifələrin içərisində təhsil sisteminin yenidən qurulması və keçmiş sovet hakim-əmrlik ideologiyası təzyiqindən xilas olması idi. Həmin dövrdə milli təhsil konsepsiyası həyata keçirilməyə başlamışdır. 1998-ci il martın 30-da Prezident Heydər Əliyevin sərəncamı ilə “Təhsil Sahəsində İslahatlar üzrə Dövlət Komissiyası” təşkil olundu. Dünya Bankı, milli və xarici

ekspertlərin köməyi ilə Azərbaycan Respublikasının Təhsil İslahatı Proqramı hazırlandı və Prezident tərəfindən 1999-cu il iyunun 15-də təsdiq edildi. Proqramda Azərbaycan milli təhsil sisteminin strategiyası və konsepsiyası müəyyənləşdirildi. Burada təhsilin idarə edilməsində yeni prinsiplərin bərqərar olunması, təhsilin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, dünya təhsil sisteminə inteqrasiyası və əsaslı şəkildə təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulurdu. Dünya Bankı bu proqramın həyata keçirilməsi üçün 35 il müddətinə 5 milyon dollar həcmində kredit ayırdı.

Prezident Heydər Əliyev 2000-ci il iyunun 13-də “Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında” Fərman imzaladı. Təhsil ocaqları sovet təhsil sisteminin müsbət ənənələrini qoruyub saxlamaqla bərabər, onların müasir Avropa texnologiyaları ilə zənginləşdirilməsinə başlandı. 40-dan çox xarici ölkənin, o cümlədən ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniya, Yaponiya, Türkiyə və İsrailin təhsil sistemi, təlim texnologiyaları, idarəetmə modelləri öyrənilməyə və nəzərə alınmağa başladı. Bir çox xarici ölkələrin təhsil ocaqları ilə birbaşa əlaqələr quruldu və müəllim-tələbə heyətinin mübadiləsi aparılmağa başladı [4].

Azərbaycan Respublikası ərazisində “Avropa Regional Dövlətlərində təhsil kurslarının ali təhsil haqqında diplomların və elmi dərəcələrin tanınması haqqında” UNESCO tərəfindən 21 dekabr 1979-cu ildə Parisdə qəbul olunmuş konvensiyasına Azərbaycanın 16 iyul 1996-cı ildə qoşulması haqqında Heydər Əliyevin qərarı imzalanması, “Qara Dəniz Region ölkələrinin Mədəniyyət, Təhsil, Elm və informasiya sahəsində əməkdaşlığı” haqqında (6 mart 1996 il) konvensiyasının 9 mart 1996-cı ildə təsdiq edilməsi, habelə “Avropa regionunda ali təhsil sahəsində ixtisasların tanınması” haqqında 1997-ci il aprelin 11-də Lissabon şəhərində imzalanmış konvensiyasına 30 sentyabr 1997-ci il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin təsdiq edilməsi buna sübutdur [2]. “Azərbaycan təhsil sistemi UNESCO, YUNISEF, YNEVOK, ISESKO, Avropa Təhsil Fondu, Avropa Şurası, Avropa İttifaqı kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların təhsil proqramları ilə məşğul olan

qurumlarla əməkdaşlıq edilməyə başlandı. Onların vasitəsilə hər il yüzə yaxın təhsil işçisi müasir tədris texnologiyaları ilə tanış olmaq üçün xarici ölkələrə ezam olunurdu. 1998-ci ildən Respublikada həmin təşkilatların dəstəyilə “Addım-addım”, “İngilis dili”, “Debat”, “Vətəndaş təhsili” (1999-cu ildən) proqramları fəaliyyət göstərirdi” [4]. Azərbaycanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələri Avropa İttifaqının maliyyələşdirdiyi TEMPUS/TASIS proqramına cəlb olunmuşdur. 2003-cü ilədək bu proqram çərçivəsində respublikamızın ali məktəblərinə göstərilən maliyyə-texniki yardımı 3370000 avro təşkil edirdi [3].

Azərbaycanın 20 faizi torpaqlarının erməni tapdığı altında olması H.Əliyev kimi vətəninə canından artıq sevən şəxsiyyəti olduqca bərk narahat edirdi. Buna görə də hərbi yolla da olsa əzəli torpaqlarımızın azad edilməsi istisna edilmirdi. Müdafiə Nazirliyi üçün zabit kadrların Rusiyadan asılığının aradan qaldırılması və ali rütbəli milli kadrlarımızın hazırlanması üçün H.Əliyevin sərəncamlarına əsasən bir neçə hərbi təyinatlı təhsil ocaqları yaradıldı, o cümlədən 1998-ci ildə C.Naxçıvanski adına Hərbi liseyin Naxçıvan filialı təsis edilmişdir və bu qərarların nə dərəcədə önəmli olduğunu biz, 44-günlük II Qarabağ müharibəsi zamanı şahidi olduq.

Ali təhsil müəssisələrinin inkişafı və yenidənqurulması ilə yanaşı, həm paytaxtda, həm də Respublikanın ayrı-ayrı rayonlarında texnikumlar şəbəkəsi yenilənir, kolleclər yaradılırdı. 2002-ci ilin avqustunda Təhsil Nazirliyinin qərarı ilə Bakıda fəaliyyət göstərən bəzi texnikumlar – Kommersiya, İnşaat, Əli Bayramlıda Sənaye, Ağdam, Gəncə, Şamaxı, Lənkəran, Şuşa Kənd Təsərrüfatı kimi tədris ocaqları ləğv edilərək, onların əvəzinə Bakı Dövlət İqtisadiyyat və Humanitar (Bakı Plan – Uçot Texnikumun bazasında), Bakı Dövlət Sosial-İqtisadi (Bakı Plan-İqtisadiyyat Texnikumu bazasında), Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat (Bakı Rabitə Kolleci və Dəmir Yolu Nəqliyyatı texnikumlarının bazasında) kollecləri təşkil edildi. Yerlərdə ləğv edilmiş texnikumların bazasında Sumqayıt Dövlət Texniki, Sabirabad, Ağdam, Quba, Şamaxı, Tovuz, Qazax Dövlət Sosial-İqtisadi, Lənkəran, Ağdaş Dövlət Humanitar, Göyçay, Bərdə və

Zaqatala Dövlət İdarəetmə və Texnologiya, Naxçıvan və Şəki Dövlət Texniki kollecləri yaradıldı.

Təhsil sisteminin təşkilində mühüm yeniliklərdən biri – 1992-ci ildən ali və orta ixtisas məktəblərinə qəbul imtahanların test üsulu ilə aparılmasının tətbiqi olmuşdu. Bunun ən ümdə məqsədi – qəbul zamanı qeyri-obyektivliyin, mənfi halların qarşısını almaq idi. Qəbul sistemi getdikcə təkmilləşir, abituriyentlərin biliyinin aşkar olunmasına imkan yaradan müasir vasitələr tətbiq olunurdu. 1993-cü ildən respublikanın ali məktəblərində (incəsənət, mədəniyyət, tibb və idman ixtisasları üzrə ali müəssisələrdən başqa) çoxpilləli ali təhsil sistemi–dördillik bakalavr və ikiillik magistratura səviyyəsi tətbiq olunmağa başladı və 1997-ci ildə ilk dəfə magistraturaya qəbul keçirildi.

Heydər Əliyev Azərbaycana müstəqillik dövründə rəhbərlik etdiyi zamanlarda, hətta ölkəmizdə müharibənin yaratdığı ağır iqtisadi və sosial çətinliklərinə rəğmən, təhsil müəssisələrinin yeni görkəm alması ilə bərabər tədrisin keyfiyyəti, məzmunu və təyinatı dövrün reallıqlarına və gələcək inkişafına uyğunlaşdırılır, önəmli islahatlar aparılırdı. Buna misal olaraq, Azərbaycan Xalq Təsərrüfatını İdarəetmə İnstitutu, Lənkəran Dövlət Universiteti fəaliyyətə başlamasını göstərmək olar. Azərbaycan Dövlət Neft-Kimya İnstitutu, Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının statusu artırılaraq akademiya çevrilmişdilər. 1996-cı ildə Bakı Dənizçilik Məktəbi əsasında Dəniz Akademiyası yaradılmış, Polis Məktəbi isə Polis Akademiyası adlandırılmışdır. Bakıdakı Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu – Azərbaycan Pedaqoji Universitet, Politeknik İnstitutu – Azərbaycan Texniki Universitet (1991), Azərbaycan Tibb İnstitutu – Azərbaycan Tibb Universiteti (1991) kimi aparıcı tədris müəssisələri yenidən qurulmağa başlamışdır. ATU-nun 9 mərtəbəli korpusunun tikintisi maliyyə çatışmamazlığı ucbatından bir neçə il ləngidilirdi. Yalnız xalqımızın tələbi ilə H.Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra bütün tikinti-quruculuq işləri sürətləndirilirdi. Nəhayət, 1998-ci ildə Ulu Öndərin şəxsi iştirakı ilə bu möhtəşəm tədris korpusunun açılışı oldu. Tanınmış pro-

fessor Surxay Musayev bu haqda belə yazmışdır: “16 min kv. m. sahəyə malik tədris binasında universitetin 11 kafedrası, 1 milyona yaxın kitab fondu olan əsaslı kitabxana, tibbi-informasiya mərkəzi və “Təbib” nəşriyyatı yerləşdirilmişdir. Tədris binası eyni zamanda 2500 nəfərə yaxın tələbəni qəbul etmək imkanına malikdir” [5].

H.Əliyev həkim kadrların hazırlanmasına daima diqqət ayırırdı və iki il sonra, yəni 2000-ci ildə 4 № stomatoloji poliklinikasının bazasında “Azərbaycan Tibb Universitetinin Stomatoloji Klinikasının yaradılması” haqqında qərar qəbul edildi. Ulu Öndərin hər bir qərarı zaman keçdikcə daha aydın hiss olunur və nə dərəcədə vaxtında və səmərəli olduğunu hər bir vətəndaşımız görür.

Həmişə gənc nəslə qayğı ilə yanaşan Prezident Heydər Əliyevin 2001-ci ilin sentyabr ayında verdiyi sərəncamına əsasən ali məktəblərin əlaçı tələbələrinə Prezident təqaüdü təsis edildi. Eyni zamanda, H.Əliyevin hakimiyyəti dövründə bir neçə ali tədris müəssisəsi yaradılmışdır və Respublikada özəl ali məktəblərin geniş şəbəkəsi meydana gəlmişdir: Qərb Universiteti (1991), Bakı Biznes Universiteti (1993), Asiya Universiteti (1993), Xəzər Universiteti (1991), Təfəkkür Universiteti (1995), Azərbaycan Universiteti (1991), Qafqaz Universiteti (1993), Odlar Yurdu Universiteti (1995), Beynəlxalq Münasibətlər Universiteti (1991), Ali İctimai-Siyasi Kollec və başqa ali təhsil müəssisələri fəaliyyət göstərməyə başlamışdır ki, onlardan bəziləri sonradan bağlandı, bir çoxu isə bugün də uğurlu fəaliyyətini davam etdirir. Göstərilən özəl universitetlərin əksəriyyəti 90-cı illərin lap əvvəllərində təsis olunsa da onların maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi məhz Heydər Əliyev hakimiyyəti dövrünə təsadüf edirdi. Ancaq hər bir yeni qurulmuş cəmiyyətdəki kimi təhsil sahəsində əhəmiyyətli irəliləyişlə yanaşı, ciddi çatışmamazlıq və nöqsanlar da mövcud idi. Məktəblərdə, xüsusən, ali təhsil ocaqlarında qeyri-obyektivlik halları aşkar edilirdi. Özəl məktəblərdə dərslərin keyfiyyətinə layiqincə diqqət yetirilmirdi. Bu kimi neqativ hallara qarşı dövlətimiz mübarizə apararaq ali təhsil müəssisələrində müasir texnologiyaların tətbiq olunması ilə həmin çatışmamazlıqları aradan qaldırmışdır.

Təhsil müəssisələrinin tədris proqramına yeni fənlər salındı: təsərrüfat sistemini aşılaraq, bazar iqtisadiyyatı ilə bağlı tətbiqi elmlərin, xarici dillərin, informatika sahəsinin bütün istiqamətlərinin tədrisinə, kompüter savadının geniş yayılmasına diqqət artırılmış, zamanın tələbinə uyğun beynəlxalq münasibətlər, beynəlxalq hüquq, politologiya, menecment, marketinq kimi ixtisaslar üzrə kadr hazırlığına başlanılmışdır. H.Əliyevin “azərbaycançılıq” ideyasının bərqərar olunması üçün gənc nəslin mədəni, siyasi savad səviyyəsinin yüksəldilməsinə diqqət xeyli artırılmışdır. Bu məqsədlə 1997-ci ildən başlayaraq ali və orta ixtisas məktəblərində təşkil olunan “Heydər Əliyev məktəbləri” xüsusi əhəmiyyət kəsb edirdi. Bu məktəblərdə gənclərə ölkəmizdə müstəqilliyin, dövlətçiliyin, tərəqqinin təmin olunmasında Heydər Əliyev siyasətinin incəlikləri, xarakterik cəhətləri öyrədilirdi.

Hər zaman sadə insanların rifahının yaxşılaşdırılmasına çalışan H.Əliyevin tapşırığına əsasən Respublikada keçmiş qaçqın və məcburi köçkün ailələrdən olan uşaqların təhsil alması üçün münasib imkanlar yaradılmışdır. 2000-2001-ci dər ilində onlar üçün ölkəmizin müxtəlif regionlarında 616 ümumtəhsil məktəbi, 35 məktəbdənkənar tərbiyə müəssisəsi, 12 texniki-peşə məktəbi, 5 orta ixtisas məktəbi və 3 orta ixtisas məktəbinin filialı, 1 ali məktəb, 234 məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsi fəaliyyət göstərirdi. BMT-nin Qaçqınlarla İş üzrə Ali Komissarlığın xətti ilə 90-cı illərin ortalarında çadır şəhərciklərində yüzlərlə yığma sinif otağı quraşdırılmış, minlərlə məktəbli dər ləvazimatı ilə təmin olunmuşdur. YUNISEF-in köməyi ilə öz dədə-baba torpaqlarından qaçqın və köçkün düşmüş ailələrin uşaqları üçün 14 rayonda 35 Uşaq İnkişaf Mərkəzi yaradılmışdı. Bu məktəblərdə 13 minə yaxın şagird və tələbələrin təlim-tərbiyəsi ilə 20 minə yaxın təhsil işçisi öz peşə fəaliyyətlərini davam etdirirdi.

Əgər biz, 2000-ci illərin statistik rəqəmlərinə nəzər salsaq onda görürük ki, 2001-ci ildə Azərbaycan Respublikası əhalisinin 2 milyon 901 min nəfəri ümumi orta, 694 min nəfəri orta ixtisas, 612 min nəfəri tam ali təhsilli idi. Yaşı 15-dən yuxarı olan hər min nəfərə 908 təhsilli, o cümlədən 108 ali, 122 orta ixtisas, 511 ümumi orta və 158 natamam orta təhsilli şəxs düşürdü. Bu, olduqca yüksək göstəricilər

idi və həmin rəqəmlər, əlbəttə, zaman keçdikcə dəyişir, əhalinin sayı artdıqca təhsil alan insanların sayında da ciddi artım müşahidə olunur. Bütün bunlar, şübhəsiz ki, dahi liderimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu və yürütdüyü uğurlu xarici və daxili siyasətin qazandığı sabitliyin nəticəsində mümkün olmuşdur.

Beləliklə, məqalənin sonunda bəzi nəticələr haqqında məlumat vermək istərdik:

- Ümummillə lider Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də hakimiyyətə qayıdışından sonra müstəqil Azərbaycanın hər bir sahəsində böyük inkişaf yolunun təməli qoyuldu;

- H.Əliyevin tapşırıqları və qərarları ilə təhsil sisteminin yenidən qurulmasına başlandı və ciddi islahatların aparılması ilə gələcək strategiya müəyyənləşdirildi;

- H.Əliyevin söyləri nəticəsində Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində yeniliklər baş verərək dünyada qəbul olunmuş konvensiyalara qoşulması baş tutdu. Bu da öz növbəsində peşəkar kadrlarımızın xarici ölkələrdə də diplomların tanınmasına gətirib çıxartdı;

- H.Əliyevin qəbul etdiyi saysız qərar və sərəncamlarına əsasən bütün fəaliyyətdə olan təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının yenidən qurulması və gücləndirilməsi baş verdi;

- Ulu Öndər H.Əliyevin uğurlu hərbi strategiyası nəticəsində bugün böyük qəhrəmanlıq göstərən, yüksək peşəkarlığa malik olan ali rütbəli kadr potensialı yarandı;

- Ümummillə lider H.Əliyevin müdrik siyasətinə görə Azərbaycanı xaricdə təmsil edən yeni kadrların meydana çıxmasına şərait yaradıldı;

- Hər zaman “Uşaqlar – bizim gələcəyimizdir”, – söyləyən Heydər Əliyev daima onların qayğısına qalaraq (hətta qaçqın və köçkün şəhərciklərində), savad almaları üçün əlindən gələni edirdi;

- Müasir Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində layiqli yer tutmuş bir çox özəl ali təhsil müəssisəsi yaradılaraq yüksək elm və bilik potensialı olan kadrların hazırlanmasında böyük rol oynamışdır.

Məqalənin sonunda qeyd etmək istərdik ki, Azərbaycan təhsil sisteminin elə bir sahəsi yox idi ki, Heydər Əliyev ona xüsusi diqqət

ayırmasın. Ölkəmizin gələcəyi gənc nəsildən asılıdır və buna görə də müdrik Ümümmilli liderimiz hər bir vətəndaşımızın ilk növbədə yüksək savada və mənəviyyətə malik olması üçün daima çalışırdı.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq konvensiya və 11.01.2014. <https://files.preslib.az/projects/azdiplo-macy/a4.pdf>

2. Avropa Şurası və Azərbaycan: Sülh, əmin-amanlıq və demokratiya naminə. Avropa Şurası və Azərbaycan . Sülh, əmin-amanlıq və demokratiya naminə: (Heydər Əliyev haqqında) /Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Katibliyi.- Bakı, 2001.- 239 s.

3. Ulu öndər Heydər Əliyev təhsil haqqında "Azərbaycan müəllimi" 2010, 10 dekabr, s.4.

4. Hüseynova H. Azərbaycan Avropaya interqrasiya prosesləri sistemində (1991-1997-ci illər. Bakı: Hərbi nəşriyyat, 1998, 205 s.

5. Musayev S.Tibb təhsili sisteminin inkişafında heydər əliyev mərhələsi "Azərbaycan". -2010.-28 avqust.- №188.-S.3.

Резюме

Лейла Талышински

Роль Общенационального Лидера Гейдара Алиева в создании современной системы образования Азербайджанской Республики (1993-2003)

Статья посвящена исследованию истории создания системы образования независимой Азербайджанской Республики в период правления Гейдара Алиева в 1993-2003 годах. Здесь представлены интересные данные о вновь созданных многочисленных учебных заведениях всех уровней образования, совершенствования их материально-технической базы. Г.Алиев уделял большое внимание подготовке высшего и среднего офицерского состава для МО Азербайджанской Республики. Впоследствии мы стали свидетелями Результатов этой кадровой политики особенно во время II Карабахской войны.

Ключевые слова: Гейдар Алиев, учебные заведения, международные конвенции, Азербайджанский Медицинский Университет, частные учебные заведения, вынужденные переселенцы и беженцы.

Summary

Leyla Talishinski

The role of the National Leader Heydar Aliyev in establishing of the modern educational system in Azerbaijan Republic (1993-2003)

The article is devoted to the study of the history of the creation of the education system of the independent Republic of Azerbaijan during the reign of Heydar Aliyev in 1993-2003. Interesting data is presented here on the newly created numerous educational institutions of all levels of education, improving their material and technical base. Heydar Aliyev paid great attention to the training of senior and middle officers for the Ministry of Defense of the Republic of Azerbaijan. Subsequently, we witnessed the results of this personnel policy during especially the Second Karabakh War

Keywords: Heydar Aliyev, educational institutions, international conventions, Azerbaijan Medical University, private educational institutions, internally displaced persons and refugees.